

6. Яковюк І. В. Спільна зовнішня політика і політика безпеки Європейського Союзу: історія питання // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / ред. кол. : Ю. П. Битяк та ін. – Х. : Право, 2005. – № 10. – С. 76–87.

7. Яковюк І. В. Історичні передумови і основні етапи європейської інтеграції / І. В. Яковюк // Вісн. Акад. прав. наук України. – № 4. – 2003. – С. 82–92.

Науковий керівник: д-р юрид. наук, професор кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. В. Яковюк

І. В. Сабадаш¹

ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КОПЕНГАГЕНСЬКИХ КРИТЕРІЇВ

Станом на сьогодні вектор зовнішньої політики України визначений як ніколи чітко та односторонньо, а саме на асоціацію з ЄС. На шляху до євроінтеграції у нашої держави виникають суттєві проблеми, які є значними перепонами здійснення вищезазначеної мети. На момент підписання «Угоди про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами та їх державами – членами та Україною» у 1994 р. Існували дві суттєві проблеми: 1) відповідність законодавства України законодавству ЄС; 2) інституційна спроможність до його належного виконання [1, с. 3]. Якщо на сучасному етапі розвитку нашої держави перша проблема характеризується успішністю та ефективністю свого вирішення, то розв'язання другої проблеми, на думку автора даної статті, є суттєвим бар'єром на шляху до повноцінної євроінтеграції України.

Для кожної країни, що виявила намір стати членом ЄС, основним «дороговказом» є Копенгагенські критерії членства у ЄС (далі К.к.), що були схвалені на засіданні Європейської Ради у Копенгагені у червні 1993р., які включають у себе три основні блоки вимог: політичні, економічні та інші [2; 9]. Верховна Рада України здійснювала та продовжує

---

¹ Студент 1 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

здійснювати складну роботу щодо гармонізації законодавства України та законодавства ЄС з урахуванням вищезазначених вимог, результатом якої є прийняття переважної більшості так званих «безвізових законів» станом на 18 лютого 2016 року. Незважаючи на це, саме практична реалізація оновленої та гармонізованої (відповідно до вимог К.к.) нормативної бази залишається найболючішою проблемою України в контексті євроінтеграційних прагнень.

Політичні критерії К.к., що вимагають стабільності інститутів, які гарантують демократію, верховенство права, повагу до прав людини, тобто дотримання Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі Конвенція) та повагу і захист національних меншин чітко відображені у законодавстві України, зокрема у Конституції України. Проте їх практична реалізація відсутня. Прикладом можуть слугувати численні порушення ст. 5 Конвенції (право на свободу та особисту недоторканність) під час «народної люстрації» [3]. Вбивства журналістів за здійснення професійної діяльності (О. Бузини, зокрема) є прикладами порушення ст. 9 і ст. 10 того ж документу (право на свободу думки, совісті і релігії та право на свободу вираження поглядів відповідно) [3]. Згідно зі ст. 9 Конституції України дана Конвенція є частиною національного законодавства. З цього випливає, що рішення Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ), який контролює дотримання Конвенції є обов'язковими для України. О. О. Сидоренко звертає увагу на те, що українці дуже активно використовують механізм звернення до ЄСПЛ і Україна залишається одним із лідерів звернень останні декілька років, що свідчить про велику кількість порушень Конвенції [4, с. 244]. В оприлюдненій річній доповіді Ради Європи за 2015 рік Україна займає четверте місце у рейтингу країн, в яких зареєстрована найбільша кількість рішень ЄСПЛ, які очікують на виконання чи не виконуються станом на кінець 2015 року, що також негативно впливає на правовий імідж держави [5]. Тому, політичні критерії К.к., які є основою загальноєвропейських традицій демократичного існування не мають практичної реалізації в житті українського суспільства, що повністю нівелює їх закріплення у законодавстві України.

Економічні критерії К.к., що передбачають наявність дієвої ринкової економіки і здатність витримувати конкурентний тиск і дію ринкових сил у межах ЄС, також мають своє відображення у нормативній базі нашої держави, зокрема 1 грудня 2005 року ЄС надав Україні статус держави з ринковою економікою. За даними Міністерства економіки Укра-

їни за результатами перших двох місяців цього року український експорт до країн ЄС понизився більш ніж на 20% порівняно з аналогічним періодом минулого року, що яскраво свідчить про зниження рівня конкурентноспроможності українських товарів на ринку ЄС [6]. За даними Інституту стратегічних оцінок рейтинг корупції в бізнесі погіршився на 20% з 60% у 2014 р. до 80% у 2015р., рейтинг конкурентноспроможності економіки погіршився на 11 позицій з 49 у 2014р. до 60 у 2015 р. місця серед 61 країни, рейтинг схильності до дефолту погіршився на 1 позицію з 4 у 2013р. до 3 у 2015 р. місця серед 70 країн [7]. Отже, вищенаведені показники свідчать про нездатність українських товарів конкурувати на ринках ЄС та критичний стан української економіки, що не відповідає економічним критеріям К.к.

Що стосується третього блоку критеріїв, то вони передбачають здатність держави взяти на себе зобов'язання, що впливають з членства у ЄС, включаючи суворе дотримання цілей політичного, економічного та валютного союзу. Однею з вимог для вступу до економічного та валютного союзу (ЕВС) К.к. передбачають такий показник середнього рівня темпу інфляції, який не повинен перевищувати три найкращі показники держав-членів більше, ніж на 1,5%. В Україні на сьогоднішній день середній рівень темпу інфляції перевищує 25%, у той час як в Австрії не більше 2%. Зовнішній борг України, за даними Інституту стратегічних оцінок, становить 65,5 млрд долларів. За даною групою критеріїв наша держава також не має навіть теоретичних шансів на вступ до ЄС у найближчі роки.

Згідно з рішенням Європейської Ради у Люксембурзі у 1997 р., Європейській комісії було запропоновано подавати щорічні звіти про досягнутий прогрес країн-кандидатів з аналізом виконання нормативних вимог, передбачених у К.к. та їх реалізації у повсякденному житті. Таким чином оцінюється реальний прогрес країн на шляху до євроінтеграції. Україна за рівнем адаптації своєї законодавчої бази відповідно до вимог ЄС має високі шанси стати членом даного союзу, проте рівень практичної реалізації нормативних вимог, що відображається у різноманітних показниках, в тому числі у вищенаведених, надає логічності словам президента Європейської комісії Жан-Клода Юнкера, про те, що Україна, безперечно, в найближчі 20 років не стане членом ЄС [8].

Отже, головною проблемою вступу України до ЄС є відсутність практичної реалізації нормативних приписів, які прийняті відповідно до

вимог Копенгагенських критеріїв. Доречними з цього приводу є слова О. О. Сидоренко: «Європейський вибір України потребує відповідних змін не тільки у правовій системі держави, а й у правовому мисленні населення країни для досягнення цієї мети» [4, с. 248].

З огляду на наведені факти та кризу в Європі, що спричинена великою кількістю мігрантів, необхідно замислитися над тим, чи є ЄС життєво необхідним для України? Можливо, ті проблеми, що Україна має на даний момент, можуть бути ефективно вирішені без входження до складу ЄС. Враховуючи потенційну потужність сільського господарства та важкої промисловості, географічне розташування (4 з 10 транспортних коридорів Європи проходять у межах нашої держави) і найголовніше – працездатність та освіченість українського народу, впевненість у можливості самостійного вирішення власних проблем зростає. Проте, ми все ще чекаємо, що хтось покине вирішувати свої нагальні питання та прийде вирішити наші.

Література:

1. Асланян Г. Проблеми імплементації угоди про партнерство і співробітництво між європейськими співтовариствами та їх державами – членами та Україною / Г. Асланян // Часопис Парламент. – 2004. – № 5. – С. 2–20.

2. Копенгагенські критерії членства в Європейському союзі (інформаційно-аналітична довідка) / [Електронний ресурс] // Режим доступу до документа: <http://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/774>

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод / [Електронний ресурс] // Режим доступу до документа: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004

4. Сидоренко О. О. Рішення Європейського суду з прав людини як джерело права України / О. О. Сидоренко // Проблеми законності. – 2015. – Вип. 129. – С. 242–250.

5. Інформаційне агенство «Уніан»: «Україна в 2015 році стала четвертою після Росії країною, де найгірше виконуються рішення ЄСПЛ» / [Електронний ресурс] // Режим доступу до документа: <http://www.unian.ua/society/1304757.html>

6. Міністерство економіки України: «Експорттоварів України. Загальні підсумки 2 місяців 2016 року» / [Електронний ресурс] // Режим доступу до документа: <https://issuu.com/mineconomdev/docs/02-0402-2016>

7. Президентський фонд «Україна» Інститут стратегічних оцінок: «Моніторинг основних макроекономічних показників та рейтингів України за

січень-лютий 2016 р.» / [Електронний ресурс] // Режим доступу до документа: <http://kuchma.org.ua/upload/iblock/c23/dodatok%2048.pdf>

8. «Ukraine to stay out of EU and NATO for 20 years» – says Jean-Claude Juncker / [Електронний ресурс] // Режим доступу до документа: <http://europe.newsweek.com/ukraine-stay-out-eu-and-nato-20-years-jean-claude-juncker-433388?tm=eu>

9. Яковюк І. В. Проблеми конституційного регулювання членства в Європейському Союзі / І. В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / ред. кол. : Ю. П. Битяк та ін. – Х. : Право, 2010. – № 20. – С. 25–36.

Науковий керівник: Сидоренко О. О., канд. юрид. наук, асистент кафедри теорії держави і права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

К. Ю. Савчук¹

ПЛЮСИ ТА МІНУСИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Характерною рисою сучасного світового розвитку країн є активізація інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому, навіть, ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчують на собі їх відчутний вплив. І Україна не виняток. Протягом останніх двадцяти років наша держава марить недосяжною метою входу до складу Європейського союзу (далі – ЄС).

Позиція України щодо Євросоюзу була сформована вперше на законодавчому рівні в Основних напрямках зовнішньої політики України 2 липня 1993 р. Починаючи із цього моменту Україна почала тяжіти до європейського інтеграційного об'єднання і від того моменту намагалась все ж таки приєднатись до ЄС, ці намагання можемо спостерігати і до сьогоднішнього дня. Євроінтеграційний курс – це невід'ємна частина суспільно-політичного та економічного поступу України сьогодні і ця ідея так міцно засіла в свідомості всього суспільства і, зокрема, кожної особи, що, мабуть, нагальнішої проблеми сучасного розвитку України і знайти важко [8 – с. 1].

---

¹ Студентка 1 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.